

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Høringsinstanser etter liste

Deres ref

Vår ref

Dato

16/6005-

9. juli 2019

Spørsmål om politiattest for husstandsmedlemmer til avlastere etter helse- og omsorgstjenesteloven

Helse- og omsorgsdepartementet har ved brev datert 21. februar 2019 mottatt en henvendelse fra KS med spørsmål om å innføre hjemmel til å kreve politiattest av medlemmer av husstanden til personer som er avlastere etter helse- og omsorgstjenesteloven.

KS fremfører i brevet datert 21. februar

"Det foreligger i dag ikke hjemmel til å kreve politiattest av samtlige medlemmer av husstanden i forbindelse med avlastning etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6 (1) nr. 2. For avlastnings- /besøkshjem etter barnevernloven foreligger det derimot en slik hjemmel. Dette følger av barnevernloven § 6-10 (3). KS mener det bør opprettes en tilsvarende hjemmel som gir arbeidsgiver rett til å kreve politiattest av andre medlemmer av husstanden når det utføres avlastning i avlasters private hjem etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Om lag de samme hensyn gjør seg gjeldende etter begge lovverk. Det er i begge tilfeller snakk om personer som kommer i en særstilling overfor en sårbar gruppe. Mindreårige oppholder seg og overnatter i et privat hjem hvor det offentliges mulighet til innsyn og kontroll er begrenset, og hvor muligheten for overgrep og annen skadelig adferd er stor. Ved ordinær helgeavlastning oppholder barna seg i avlasters private hjem fra fredag til søndag, og overnatter da uten annet tilsyn. I dag kan avlasters ektefelle, samboer eller hjemmeboende voksne barn være dømt for seksuelle overgrep, vold mv., uten at det foreligger mulighet til å innhente politiattest ved ansettelse som gir arbeidsgiver informasjon om dette. Barn som mottar avlastning etter helse- og omsorgstjenesteloven er særlig sårbare, da de kan ha begrensede fysiske og psykiske forutsetninger for å forstå og varsle om eventuelle overgrep og annen skadelig adferd. KS er særlig bekymret for risikoen for seksuelle overgrep og vold mot svært sårbare barn.

Det vises til Rundskriv Q-34/2011 Retningslinjer til forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven, hvor det heter at dersom det er på det rene at andre voksne personer bor i husstanden bør politiattest kreves, uten at det foretas en ytterligere vurdering av om det er

Postadresse
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Kontoradresse
Teatergt. 9
www.hod.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
983 887 406

Avdeling
Helserettsavdelingen

Saksbehandler
Anne Sofie H. von
Düring
22 24 87 17

behov for dette. KS kan ikke se at dette bør være annerledes ved avlastning etter helse- og omsorgstjenesteloven.

KS ber på bakgrunn av dette om at departementet setter i gang et arbeid med sikte på å opprette en hjemmel for arbeidsgiver til å kunne kreve politiattest av samtlige medlemmer av avlasters husstand ved avlastning etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6 (1) nr. 2. KS ber om at det presiseres at det også skal være adgang til å kunne kreve slik attest i forbindelse med allerede inngåtte kontrakter, da det ikke har vært hjemmel for å kreve dette ved ansettelse av avlaster."

Helse- og omsorgsdepartementet har ikke tatt endelig stilling til problemstillingen KS reiser. Departementet ber om høringsinstansenes vurdering av spørsmålet.

Departementets foreløpige vurderinger

Helse- og omsorgsdepartementet ser at det er viktige hensyn som både kan tale for og imot at det innføres et krav om politiattest for husstandsmedlemmer til avlastere etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Hensyn som taler for at det lovhjemles slikt krav kan blant annet være:

- Innføring av krav om politiattest kan bidra til å forebygge overgrep mot mindreårige.
- Offentlige myndigheter har et særskilt ansvar for sikkerheten og forsvarligheten i det offentlige tjenestetilbudet.
- Barn som mottar hjelp fra en avlaster er i en svært sårbar gruppe og vi bør gjøre det vi kan for å forhindre at overgrep kan skje.

Hensyn som taler mot at det lovhjemles krav om politiattest for husstandsmedlemmer til avlastere:

- Personer som yter avlastningstiltak etter helse- og omsorgstjenesteloven, og følgelig plikter å fremlegge politiattest etter loven § 5-4, yter selv dette arbeidet. Avlaster skal sørge for at avlastningstilbudet gis på en forsvarlig måte.
- Husstandsmedlemmer til avlaster er ikke en tjenesteyter etter loven og er ikke selv ansatt i noen stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon som innebærer ansvar for pasienten eller brukeren.
- Husstandsmedlemmer vil i sin alminnelighet ikke være alene med den omsorgstrengende, og risikoen for overgrep vil være begrenset, sammenlignet med hva den kan være for barn som bor i fosterfamilier eller avlastningshjem over tid.
- Det bør vurderes andre tiltak enn krav om politiattest for å forebygge overgrep i disse sakene.
- Plikt til å fremlegge politiattest fra husstandsmedlemmer er et inngripende krav i den enkeltes privatliv og familieliv, og kan bare skje innenfor rammen av EMK artikkel 8. Det kan reises spørsmål ved om krav om fremleggelse av politiattest for husstandsmedlemmer vil være et forholdsmessig tiltak.

Hensynene nevnt ovenfor er ikke ment å være uttømmende.

Departementene ønsker høringsinstansene synspunkter på spørsmålet om det bør innføres krav for husstandsmedlemmer til avlastere etter helse- og omsorgstjenesteloven om å fremlegge politiattest før det tas endelig stilling til spørsmålet.

Departementet gjør oppmerksom på at lovforslaget kun omfatter avlastere som yter omsorgsarbeid til mindreårige. Departementet tar forbehold om at det på basis av høringsinnspillene kan komme endringer i forslaget etter høringsrunden.

Tentativ forslag til lovhjemmel

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) foreslås følgende endringer:

Ny § 3-6 andre ledd skal lyde:

Medlemmer av husstanden til avlastere etter først ledd nr. 2, som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige, skal fremlegge politiattest etter § 5-4 fjerde ledd.

§ 5-4 Krav om politiattest

Nytt § 5-4 fjerde ledd skal lyde:

Medlemmer av husstanden til avlastere etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6 nr. 2, som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige, skal fremlegge politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd.

Nåværende § 5-4 fjerde ledd blir nytt femte ledd.

Nåværende § 5-4 femte ledd blir nytt sjette ledd

Med hilsen

Elisabeth Salvesen (e.f.)
avdelingsdirektør

Anne Sofie H. von Düring
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer